tekst **Sonja Alferink**

Net als de rest

—

In films, reclames en het straatbeeld herkende **Sonja** zich nooit: ze valt op vrouwen en behoort dus niet tot de norm. Tot voor kort, tenminste.

Ging ik wel houden van ons kind, ook al is hij biologisch niet van mij?

Het is warm, de avond begint te vallen en we kijken uit over het rustige water. ‘Die rivier is eigenlijk alles, en niets tegelijk,’ zegt Fenna. ‘Alles is één, snap je.’ Ik laat een stilte vallen. ‘Alles ís!’ zeg ik. Ik neem nog een slok van de fles rosé die voor ons staat, inmiddels halfleeg, en begin nerveus te worden. Uit het oog van de wereld, in ons eigen universum: dit is ons moment. De hele zomer hebben we om elkaar heen gedraaid. Rollebollend door het gras, onze lijven verstrengeld in een wanhopige poging chocola te maken van wat er in godsnaam tussen ons gebeurde en wat we daarmee moesten.

Ze vraagt of ik een hapje wil van de kokosnoot die we net hebben gekraakt. Hij smaakt naar afwasmiddel. Doe nou iets! schreeuw ik mezelf toe. Ik leg een pink op haar knie. Mijn hart klopt in mijn keel. Ze wijst me niet af. Een handpalm dan. Ik schuifel een millimeter dichter naar haar toe. Fenna doet hetzelfde. Fenna doet hetzelfde! Het siddert en zindert door mijn lijf en door het hare. En dan, bleu als twee schuifelende achtstegroepers, kussen we elkaar. Aha, denk ik. Dus dit is waar liefde en verlangen over gaan.

Ben ik nu lesbisch?

Op mijn 23ste wist ik het zeker: ik val op vrouwen. Mannen vond ik nog steeds aantrekkelijk, maar die eerste zoen maakte iets in me los wat ik bij mannen niet zo sterk had gevoeld: lust, verliefdheid, het gevoel dat het klopte. Ai. Was ik nu lesbisch? Ik vond het een klotewoord, en dat vind ik nog steeds. Liefde ontstaat, die voel je. Die kun je niet opdelen en afbakenen in hokjes, of vatten in simpele definities. Dat impliceert een verschil dat er wat mij betreft niet is.

Maar voor anderen is dat verschil er wel. ‘O,’ zei mijn moeder toen ik het haar vertelde. Ze bleef stil en keek me even aan alsof ik iemand anders was geworden. Een vriendin zei: ‘Son, maar jongens zijn toch gewoon veel leuker?’ Nou ja, voor mij gewoon niet. Ik voel me niet anders. Maar in de wereld behoor ik niet tot de norm. Want heteroseksualiteit is de norm. Bijvoorbeeld in ons straatbeeld: hoe vaak zie je vrouwen elkaar kussen? Hoe vaak lopen vrouwen hand in hand? Heteroseksualiteit is ook het denkkader van mensen, de bril waardoor ze de wereld zien. In liedjes zingt een *he* altijd over *her,* en andersom. In rubrieken van glossy’s gaat het altijd over ‘hem’, zelden over ‘haar’. In reclames zijn het mama’s en papa’s die de nieuwe gezinswagen van merk X presenteren. Het zijn een man en een vrouw die, samen met Max Verstappen, boodschappen doen bij de Jumbo voor het kerstdiner. Toegegeven: de afgelopen jaren lijkt hierin heel voorzichtig iets te veranderen. Zo bracht de NS een prachtige commercial uit waarin twee meisjes de hoofdrol spelen.

Schreeuwen door de telefoon

Ook in televisieseries en films zien we gelukkig steeds vaker homoseksuele personages. Maar hoe goed die zichtbaarheid ook is, ze worden vaak stereotiep neergezet: door de ogen van hetero’s en passend bij wat die prettig vinden om wel en niet te zien. Niet te veel intimiteit of liefde dus. Vooral niet te veel seks. Want laten we eerlijk zijn: 32 procent van de Nederlanders vindt het aanstootgevend als twee mannen met elkaar zoenen. Achttien procent van de Nederlandse jongeren sluit geen vriendschap met een homo.

Ik herinner me een gesprek met de baas van het bedrijf waar ik werkte. Het gesprek ging over onze partners. ‘Een vrouw, in mijn geval,’ zei ik. ‘Oké,’ reageerde mijn baas. ‘Ik kan je verzekeren dat ik daar helemaal oké mee ben.’ In mijn hoofd liet ik een stilte vallen. In werkelijkheid glimlachte ik beleefd. Maar op de fiets terug naar huis kwamen de boosheid en verwarring naar boven van al die keren dat er zo was gereageerd. ‘Hoezo vindt hij dat ‘oké’?’ foeterde ik aan de telefoon tegen een vriendin. ‘Wat willen ze dan horen: wat fijn, dankjewel?! Had ik hem ook akkoord moeten geven voor zijn partnerkeuze?’

Ik voelde de machtsverhouding die van dit soort momenten uitging. Hij, als heteroseksuele man en ook nog eens mijn baas, was de goeierik die mij wel wilde accepteren. Omdat ik niet voldeed aan de norm van de groep waartoe hij wél behoorde. ‘Rustig nou maar,’ zei mijn vriendin in een poging me te kalmeren. ‘Nee!’ schreeuwde ik door de telefoon. ‘Ik snap echt wel dat het goedbedoeld is. Maar ik wil niet worden ‘geaccepteerd’. Ik wil volwaardig lid zijn van een gelijkwaardige samenleving!’

De pijn van dat moment zat in het gevoel er pas te mogen zijn na goedkeuring van de ander. De verwarring zit hem in het feit dat ik mijzelf niet zozeer anders voel, maar daar wel continu op aangesproken en mee geconfronteerd word. Door steeds opnieuw uit de kast te moeten komen. Door in het publieke leven zo weinig terug te zien van de manier waarop ik de liefde vormgeef. Alsof je toch een klein beetje onzichtbaar bent. Alsof je erbij hoort, maar toch ook weer niet.

Voor het echie

Tja, en toen wilden mijn vriendin Anna en ik ook nog een kind. Onze vrienden werden op miraculeuze wijze ‘per ongeluk’ of ‘ineens’ zwanger (hoe dat kan is mij nog steeds een raadsel). We wisten veel dingen nog niet, maar één ding wisten we zeker: dat ging bij ons niet gebeuren. En dus zat ik op een stormachtige herfstdag in de kroeg met Johan, de vriend die ik al kende sinds de crèche. De vriend wiens vader de eerste (kalver)liefde van mijn moeder was. We hadden het er stiekem al vaak over gehad, een kind samen, maar meer gekscherend dan serieus. En nu vroeg ik het hem echt. ‘Anna en ik zijn toe aan een kind samen,’ zei ik met een hart dat klopte in mijn keel. Johan grijnsde ontroerd. ‘Is dat voor jou iets totaal belachelijks om überhaupt voor het echie over na te denken of…’ Geen spoor van verbazing op Johans gezicht. Hij nam een grote hap uit een ontplofte bak nacho’s en zei toen: ‘Ik zou het supermooi vinden om dat samen met jou als beste vriendin te doen. Maar ik zou er ook heel erg goed over moeten nadenken.’

Twee jaar na het moment waarop ik hem officieel vroeg (opnieuw in een kroeg) en veel gesprekken later (‘Wie wordt als eerste zwanger? Wordt Johan meer donor of meer vader? Worden zijn ouders opa en oma?’) was mijn vriendin zwanger van ons eerste kind. De spannende, negen maanden lange route naar het moederschap was er een die ik met andere moeders en vaders kon delen. Maar mijn positie was, en is, zo nu en dan eenzaam. En opnieuw: anders. Ging ik wel houden van ons kind, ook al is hij biologisch niet van mij? Ik ben jaloers geweest op alle aandacht die uitging naar mijn mooie, zwangere vrouw, ook al was dat niet meer dan logisch en terecht. Ik heb me geërgerd aan alle boekjes en blaadjes voor aanstaande ouders die consequent de partners negeren en de zwangere vrouw aanspreken alsof zij de enige is die te maken krijgt met een levensveranderende gebeurtenis. Ik heb me verbaasd over hoe kalm ik reageerde tijdens dat bizarre concept dat bevalling heet, toen er ineens een levensecht mensenkoppie met pikzwart haar uit mijn vrouw tevoorschijn floepte. Ik heb verdriet gehad van opmerkingen zoals die tegen mijn moeder: ‘O, maar dan word jij geen échte oma,’ of tegen ons: ‘Wie is nou zijn echte moeder?’ Maar ik heb ook gelachen van ontroering toen een meisje op zijn crèche erachter kwam dat mijn zoon twee mama’s heeft. ‘O,’ zei ze beteuterd. Er rolde nog net geen traan over haar wang. ‘Ik heb er maar één.’

En er is iets geks gebeurd. Als ik op pad ben met mijn zoon, ben ik moeder. En moeder zijn is een oergevoel. Het toppunt van vrouwelijkheid. Op het terras krijg ik vertederde blikken van oudere meneren. Op straat krijg ik een glimlach van herkenning toegeworpen door andere jonge moeders. Plotseling herkennen mensen zich in mij. En ik zie mezelf terug in hen. Zelfs de reclamemakers weten me te vinden: luiers, goedkope familievakanties, het beeld van jonge ouders die voor het eerst uit eten gaan. Ergens voelt het wrang. Maar ook best weleens lekker. Ik behoor nu tot ‘de doelgroep’. Wie had dat gedacht. •

Sonja Alferink (35) is journalist en tekstschrijver. Ze schrijft het liefst over alles wat met gelijkwaardigheid te maken heeft en misschien nog wel liever over het moederschap. Samen met haar vriendin en hun zoontje (0) woont ze in Amsterdam.

fotografie Getty Images